

210 років із дня народження Тараса Шевченка (1814–1861),

***поета, прозаїка, художника, етнографа, громадського
діяча, однієї з центральних постатей національної
культури***

«Я радий, що можу додати свій голос до тих, що вшановують великого українського поета Тараса Шевченка. Ми вшановуємо його за великий вклад у культуру не тільки України, яку він дуже любив і так промовисто описував, а й культуру світу. Його творчість є благородною частиною нашої історичної спадщини».

Джон Ф. Кеннеді

Тарас Григорович Шевченко (9 березня 1814 р. – 10 березня 1861 р.) — український поет, письменник (драматург, прозаїк), художник (живописець, гравер), громадський діяч, філософ, політик, фольклорист, етнограф, історик, з точки зору багатьох українців — духовний батько сучасного українського народу, людина, яка присвятила своє життя збереженню і поширенню самобутньої народної мудрості, тісно пов'язаної зі стародавньою православною козацькою культурою і звичаями особливо України.

Тарас Шевченко — центральна постать в українському літературному житті XIX ст. Його творчість вплинула на розвиток нової української літератури завдяки кільком чинникам. Головне Шевченко утвердив в українській літературі загальнолюдські демократичні цінності. Він авторитетно звернувся до широкого кола тем і мотивів, які до нього або не порушувалися, або звучали несміливо. Це соціальні, політичні, філософські, історичні, морально-етичні, психологічні теми й мотиви. Він першим піднявся на відкриту боротьбу з російським самодержавством, кинув виклик імперії зла й насильства. Головне він на високому рівні в доступній формі поетизував й утвердив український світ як самодостатній предмет зображення. Його твори стали могутнім чинником пробудження і становлення національної самосвідомості. На їхніх сторінках талановито відтворено просту людину, її багатий внутрішній світ, трагедії і драми в житті поневолення. Поет феноменальний мислитель своєю творчістю «вписав» український романтизм у контекст європейського й водночас долучив українську літературу до кращих досягнень світового письменства. Він став унікальним і незрівняним талантом у пошуках художніх засобів і форм.

Зокрема, його твори стали досконалою формою, а зокрема жанри балади, поеми, послання, думки, медитації, елегії, ідилії, які сприймалися усіма

верствами суспільства. Тим самим він зумів визначити літературний шлях українським письменникам наступних десятиліть — Марку Вовчку, Панасу Мирному, Івану Франку, Лесі Українці та іншим. Разом з тим Шевченко розвинув українську літературну мову, збагативши її словниковий склад, граматику, які стали зразком і нормою для літератури, театру, преси. Він підніс її до рівня найрозвиненіших мов світу. Завдяки його талантові, твори Т. Шевченка були перекладені більш ніж 130-ма мовами народів світу. Сотні перекладачів у різних країнах зверталися до Шевченкового слова, чимало з них спеціально вивчали українську мову, щоб читати поетові твори в оригіналі. Крім перекладів, друкуються наукові розвідки про життя і творчість українського поета в Болгарії, Німеччині, Канаді, США, Польщі, Англії, Франції, Італії. Інтерес до творчості Т. Шевченка зростає в Японії, Китаї, країнах Латинської Америки, Африки, в Австралії. Шевченко став світовим прапором в письменстві і тим самим підняв українську націю до всесвітніх вершин. З 1962 р. щорічно присуджується премія імені Т. Г. Шевченка за найвидатніші досягнення в літературі й мистецтві. На тексти й мотиви творів Т. Шевченка створено близько 500 музичних творів (хорових, оперних, сольних, хореографічних та інших). Всесвітня слава Кобзаря засвідчена численними пам'ятниками, установленими і в Україні (на рідній землі Кобзаря їх налічується 1256), так і в різних куточках світу. Перше погруддя поета було встановлене ще наприкінці XIX ст. на півострові Мангишлак, у форті Олександрівському (колишньому Новопетрівському укріпленні, де служив Т. Шевченко). Кошти на його спорудження збирали офіцери-демократи. Цей пам'ятник проіснував до 1920 р. Уже у XX ст. з'явилися монументи Кобзареві в Канаді, США, Румунії, Франції. Скажімо, відкриття пам'ятника у Вашингтоні в 1964 р. перетворилося на урочисте свято, на якому з промовою виступив експрезидент США Дуайт Ейзенхауер. І сьогодні в різних куточках світу пам'ятають про великого українського поета, віддають йому шану. Так, у 2008 р. в Пекіні відкрито єдиний не лише в Китаї, а й у всьому азіатському регіоні пам'ятник Т. Шевченку. У 2010 р. в столиці Данського королівства з'явився монумент українському поету, який є першим і поки що єдиним у Скандинавії. Усього в світі налічується близько 500 пам'ятників Кобзареві. Ім'ям Т. Шевченка названо вулиці, бульвари, навчальні заклади. Створено славні музеї поета.

Його могила оголошена державним заповідником. Тарасова гора — місце поховання поета — стала всесвітньо відомою. Мільйонними тиражами видаються Шевченкові твори. За рішенням ЮНЕСКО ювілеї Т. Шевченка відзначалися в усіх державах світу. Шевченко для українців служить, як протест проти неправди й фальшу. Слова з його поезій були співзвучними настроям тисяч людей, які піднялися за європейські цінності під гаслами Кобзаря. З словами і портретами Шевченка вже два роки українські воїни захищають свою державу від злочинної російської агресії. Славний Іван Дзюба писав про

Т. Шевченка: «Шевченко давши людству краще з

українського, він в той же час дав українському краще з вселюдського — в самому рівні і якості своєї думки, свого слова». Численні літературознавці Шевченка ставляють в одному ряду з іменами Гейне, Байрона, Петефі, Міцкевича та іншими світовими велетнями. Ось так пише Вадим Скуратівський: «...саме з Шевченка... розпочинається довгий і драматичний процес планетарної демократизації світової літератури... «Кобзар» — один із перших взірців такого по-справжньому олюдненого мистецтва». Український письменник і літературний критик Володимир Базилевський писав: «Шевченко універсальний. Кажемо: Тарас — і чи є такий українець, який не знав би, про кого йдеться мова. Так для наших батьків, для нас і майбутніх українських поколінь Тарас Шевченко був і залишається на всі часи гордістю і святістю — його життя і твори наповнені глибинним змістом!

Підготовлено за матеріалами відкритих джерел